

ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СТЕФАНА ВАСИЛЬОВИЧА ТУРЧАКА

УДК 78.071.1(477)

Рожок В. І.

Рожок Володимир Іванович – народний артист України, заслужений діяч мистецтв України, доктор мистецтвознавства, академік Національної академії мистецтв України, професор, ректор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

ГЕНІАЛЬНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МАЕСТРО

Охарактеризовано життєвий і творчий шлях видатного українського диригента Стефана Турчака, розкрито унікальність його творчої особистості, своєрідність диригентської роботи з творчими колективами в Україні і за її межами, визначено його роль у виконанні й популяризації української музики, зокрема творів сучасних українських композиторів, наголошено на унікальній інтерпретації творів світової та національної класики. С. Турчак підніс національне виконавське мистецтво на новий рівень, представив світові його найкращі зразки, розкрив його потенційні можливості, став зразком, еталоном сучасного митця, самовідданого служіння мистецтву. З метою увічнення пам'яті Стефана Турчака в середині 1990-х років започатковано конкурс диригентів, який надав можливість узагальнити досвід диригентського виконання, набутий українськими митцями. Два Національні конкурси диригентів імені Стефана Турчака відбулися в Києві (Перший – 15–24 грудня 1994 року, Другий – 20–28 лютого 1998 року), їх результати і виконавський рівень давали підстави для надання цьому заходу статусу міжнародного. Починаючи з 2005 року, в Україні відбувається Міжнародний конкурс диригентів імені Стефана Турчака. Перший із них проведено в Києві 2006 року, Другий – 2010 року, Третій – 2017 року. Їх мета – виявити талановиту творчу молодь у сфері оперно-симфонічного диригування, сприяти удосконаленню професійної майстерності, розширити міжнародні культурні зв'язки. Ці конкурси відкрили шлях до успіху й міжнародного визнання багатьом молодим виконавцям, сприяли інтеграції української національної виконавської школи у світовий культурний процес.

Ключові слова: творчість Стефана Турчака, диригентське виконавство, українська диригентська школа, Міжнародний конкурс диригентів.

Стефан Турчак – диригент світового рівня, митець-філософ, якому вдалося відчувати і відтворити духовну таїну музики, а завдяки їй – смисл людського буття, глибини духовного макрокосму нації, світу. Його талант справді мав неземну природу, і це відчували споріднені з ним душі: «Такі одухотворені, заряджені немислимою енергією особистості, як Стефан Турчак, здається, не торкаються грішної землі, а ширяють у нагірних позахмар'ях, де розкошують в тільки їм чутній музиці сфер <...> Справді, Стефан Турчак, ніби пролетів у духовних небесах України. Пролетів, але не як метеор, а як віща комета, що неодмінно повернеться, даруючи щастя нового відкриття»¹.

¹ Олійник Б. І. Гордість української культури // Рожок В. І. Сонячний маестро : монографія. Київ : Автограф, 2006. С. 3.

Стефана Турчака справедливо вважають великим музикантом сучасності. Кожен його виступ у театрі чи на концертній естраді слухачі сприймали як прем'єру. Його яскраво самобутня темпераментна манера диригування зачаровувала публіку. У 1970–1980-х роках його ім'я звучало поряд з іменами видатних диригентів – Є. Мравинського, Є. Светланова, Г. Рождественського, К. Симеонова, Н. Рахліна, Ю. Темірканова, Р. Муті, К. Мазура, К. Аббадо, Л. Бернстайна. Український диригент у своїх, часом несподіваних трактуваннях оперних і симфонічних партитур утілював притаманні національному виконавському мистецтву романтичну піднесеність, відкриття емоційність, глибокий ліризм. Українського маестро запрошували до багатьох країн не лише з концертними виступами, а й для здійснення оперно-балетних постановок. Йому вдалося втілити не так уже й багато проєктів за кордоном: в Іспанії, Франції, Югославії. Проте кожен із них став мистецькою подією. Постановки С. Турчаком опер «Макбет Дж. Верді в Іспанії», «Хованщини» і «Бориса Годунова» М. Мусоргського в Ніцці (Франція), «Кармен» Ж. Бізе та «Івана Сусаніна» М. Глінки в Загребі (СФРЮ), концертні програми в Японії, Угорщині, Фінляндії, Чехословаччині, НДР, ФРН, Іспанії, а також виступи майже в усіх республіках Радянського Союзу свідчили про невичерпний творчий потенціал українського диригента. Про унікальність митця свідчить його творчий шлях, сповнений наполегливої праці, вимогливості до себе і до колег, уславлений творчими злетами і перемогами.

Його ще змолоду приваблювала музика філософського змісту. Випускником Львівської консерваторії, він, 22-річний юнак, диригував на державному іспиті виконанням Шостої, «Патетичної» симфонії П. І. Чайковського, сповненої глибокого розуміння трагізму земного шляху людини. Стефан Турчак вирізняв цю симфонію серед творів світової класики, часто виконував її з оркестром на гастролях і в концертних програмах, виражаючи в ній і свій своє світовідчуття. Його педагог професор Микола Колесса відзначав, що такої інтерпретації Скерцо (третья частина) він ніколи в житті не чув.

Шарль Мюнш вважав, що диригенти, розкриваються лише після 70-ти. Стефан Турчак прожив 50 років, їх можна вважати прелюдією до того, яким могло бути його життя, якби доля склалася інакше. «Доля Стефана Турчака для мене – це несправедливість. Перебуваючи в розквіті духовних сил, він не встиг реалізувати свій творчий потенціал. Це несправедливо, це трагічно. Видатний музикант сучасності, він був на порозі ери творення, широкомасштабного розкриття таланту, буяння найдовіршеніших художніх відкриттів. Боляче згадувати, але через злу фатальність його трагічної долі наша батьківщина і весь музичний світ втратили геніального митця, натхненного інтерпретатора, великого артиста», – писав Євген Станкович¹.

Концертні програми, театральні постановки, гастрольні виступи С. Турчака завжди широко і захоплено висвітлювались у пресі, привертати увагу дослідників диригентського виконавства і музичного мистецтва загалом. Про творчість сонячного маестро видані три монографії² і навчальний посібник автора цієї статті³. Саме з його

¹ Станкович Є. Ф. Слово про друга // Рожок В. І. Сонячний маестро : монографія. Київ : Автограф, 2006. С. 179.

² Ідеться про такі праці В. І. Рожка: Стефан Турчак. Диригент. Митець. Громадянин. Харків, 1994. 203 с.; Сонячний маестро : монографія. Київ : Автограф, 2006. 246 с., іл. 40 с.; Стефан Турчак / передне сл. Б. Олійника. Київ : Либідь, 2013. 248 с., іл.

³ Рожок В. І. Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака : навч. посіб. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. 328 с.

ініціативи і за його найактивнішої участі ще в 1990-ті роки був започаткований конкурс диригентів імені Стефана Турчака, спочатку національного, а далі – міжнародного рівня¹. Осягаючи унікальність його особистості, таланту, творчого шляху, варто наголосити на тому, що Стефан Турчак – диригент, глибоко закорінений у національну культуру, він, подібно до Івана Миколайчука, Богдана Ступки, Івана Марчука, виконуючи будь-які мистецькі твори, відчував і виражав їх як український митець. Особливим було його розуміння й української музики: він слухав і сприймав її в контексті світової, відчував її своєрідну національну природу, та головне – щоразу умів відтворити це у звучанні конкретного твору.

Свій самобутній талант, у якому відбилась неповторність національної музично-виконавської культури, Стефан Турчак якнайповніше втілював у трактуванні партитур багатьох композиторів, зокрема в інтерпретаціях опер грузина Захарія Паліашвілі й росіянина Дмитра Шостаковича. Як наголошував грузинський композитор Отар Тактакішвілі, Стефан Турчак відкрив грузинам музику Паліашвілі. Він примусив усіх по-новому поглянути на похмуру, драматично сувору оперу «Абесалом та Етері», порушивши традиційні парадно-величні трактовки і осяявши цю музику своїм сонячним світосприйняттям.

У творчості Стефана Турчака на повну силу виявились творчі можливості української диригентської школи як явища національного музично-виконавського мистецтва. Це припало на 1960-ті роки, час так званої «відлиги», піднесення національної самосвідомості й художньої культури, коли відроджувалася її самобутність. Молоде покоління українських митців, виховане й підтримуване своїми педагогами-наставниками, відкрите новітнім мистецьким віянням, прагнуло влитися своєю творчістю в європейський контекст. Згодом цей культурно-мистецький рух набув назви шістдесятництва. Його яскравим представником був Стефан Турчак. За всієї унікальності його таланту і творчої особистості, він весь належав своєму часу, уособлюючи своєю творчістю музичне мистецтво України.

Митець-гуманіст, Стефан Турчак протягом усього творчого життя втілював своїм мистецтвом високі морально-етичні цінності: він ніколи не йшов проти совісті, рішуче обстоював доброту, порядність, чесність, благородство, сам був завжди взірцем високоповажної інтелігентної людини; він був непримиренним до байдужості, сірості, мав ворогів; на репетиції завжди приходив емоційно зарядженим, під його рукою все оживало, сповнювалося яскравого світла і смислу; він вражав сучасників людяністю, оптимізмом, якоюсь особливою внутрішньою просвітленістю, професіоналізмом, своєрідним розумінням музики. Справді, він – один із великих музикантів світу. Кожна грань його таланту яскрава і неповторна, у кожній синтезовані сила, воля, порив людських пристрастей. Він творив для людей, облагороджував їх серця, їм митець сповна віддав свій талант.

Працюючи з різним колективами, він з повагою і тактом ставився до авторів, твори яких виконував, до музикантів, з якими відшліфовував найскладніші партитури. Лише його присутність електризувала атмосферу в театрі чи концертному залі, а поява за пультом, перший змах рук завжди були початком якогось непередбаченого таїнства. Диригент вражав слухачів своїм темпераментом, молодечим запалом, свободою рухів, оригінальністю трактовок, своїм переживанням виконуваних творів. Музиканти, з якими він спілкувався і які безвідмовно підкорялись його волі, відзначали надлюдську

¹ Докладніше див.: Рожок В. І. Конкурси диригентів імені Стефана Турчака. Ніжин: Лисенко М. М., 2016. 128 с.

енергію маестро, який умів повести за собою, змусити реагувати на кожен його жест, рух, навіть подих. Він довіряв колективу, але й вимагав від кожного повної самовіддачі.

У його виконавському репертуарі є твори композиторів різних стилів і жанрів, митців різних епох, найкращі зразки світової і сучасної симфонічної музики. Якого б жанру музики не торкався диригент, він завжди був самим собою, самобутнім митцем, яскравим інтерпретатором, талановитим постановником, наполегливим пропагандистом нових ідей. Та особливо уважним був Стефан Турчак до творчості сучасних композиторів. Симфонії, вокально-інструментальні твори Д. Шостаковича, С. Прокоф'єва, А. Хачатуряна, Р. Щедрина, Г. Свиридова, А. Штогаренка, М. Скорика, Г. Майбороди, В. Губаренка набули у виконанні оркестру С. Турчака оригінальної інтерпретації. Завдяки його таланту і наполегливості на сцені провідного театру України були поновлені постановки опер «Милана» й «Арсенал» Г. Майбороди, «Наймичка» М. Вериківського, балету «Лісова пісня» М. Скорульського. Під його керівництвом здійснені нові постановки – опер «Загибель ескадри», «Мамаї», «Ніжність» В. Губаренка, «Прапорonosці» О. Білаша, «Іркутська історія» М. Кармінського, «Ярослав Мудрий» Г. Майбороди, а також балетів «Кам'яний господар» В. Губаренка, «Ольга» і «Прометей» Є. Станковича.

Сучасну українську музику С. Турчак не просто виконував, а вкладав у її звучання свої почуття, натхнення, темперамент митця. Вона була для нього потужним джерелом творчої енергії. Він підкреслював у кожному виконанні високу культуру інструменталізму, упевнено утверджував національний стиль виконавства. Природа обдарувала його унікальним музичним слухом, не тільки інтонаційним, а й гармонічним, тембровим, яскравою пам'яттю – багато партитур він виконував напам'ять.

Водночас, С. Турчак так само самовіддано працював і над виконанням творів світової класики. Зокрема, 1979 року колектив Державного академічного театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка представляв Україну на XVI Міжнародному фестивалі оперного мистецтва в Мадриді. У програмі виступів були три найкращі роботи театру останніх років – «Хованщина» М. Мусоргського, «Пікова дама» П. Чайковського і «Катерина Ізмайлова» Д. Шостаковича. Після їх тріумфального показу організатори наступного, XVII фестивалю запросили С. Турчака поставити оперу «Макбет» Дж. Верді у Мадриді, залучивши для цього найкращих виконавців з Італії, Іспанії, США. Диригент за сім репетицій зміг згуртувати в єдиний цілісний організм оркестр, хор, співаків. Прем'єра цієї опери стала тріумфом Стефана Турчака. Слава про українського Маестро розійшлась по всій Європі. Багато імпресаріо зацікавились його творчістю. Його як диригента-постановника і групу відомих оперних співаків було запрошено для постановки опери «Борис Годунов» М. Мусоргського у місті Ніцца (Франція). Наприкінці 1979 року група солістів на чолі з диригентом відбули до Франції, де протягом десяти днів мали здійснити постановку такого масштабного оперного твору. Маестро Турчака знову запросили взяти участь у майбутньому, XVIII Мадридському фестивалі, а присутня на святі дирекція симфонічного королівського оркестру «Нью-філармонія» (Лондон) уклала з ним контракт на 1981 рік для виступів у симфонічних концертах в Іспанії і Канарських островах. На жаль, цим намірам не судилося здійснитись.

В історії оперного мистецтва відомо багато прикладів плідної творчої співпраці диригента і режисера, постановки яких стали класичними в музично-театральному мистецтві. А. Пазовський і Л. Баратов, М. Голованов і В. Лоський, В. Дранишников і Й. Лапицький, як С. Турчак і В. Скляренко, С. Турчак і Д. Смолич, завжди перебували в одному річищі творчих пошуків. Кращі вистави, поставлені С. Турчаком, визнані зразком художньої цілісності.

Людина щедрої, відкритої душі, він щиро й відверто захоплювався мистецтвом своїх колег, зокрема часто говорив про своє враження тим, як Євгеній Светланов уміє розкривати партитуру, знає її, як володіє інструментом. З великою повагою ставився до диригентів Клаудіо Аббадо, Герберта фон Караяна, високого оцінював творчість Леонарда Бернстайна, а також своїх співвітчизників – Євгенія Мравінського, Юрія Темірканова, з якими він творчо спілкувався. Під час свого першого виступу за кордоном він диригував Лондонським симфонічним оркестром, який акомпанував всесвітньо відомому віолончелісту Мстиславу Ростроповичу. У виконанні М. Ростроповича та оркестру під орудою С. Турчака в Лондоні прозвучали Симфонія-концерт С. Прокоф'єва і Перший віолончельний концерт Д. Шостаковича.

Очолити 1967 року провідний музичний театр України – Державний академічний театр опери та балету імені Т. Г. Шевченка, молодий диригент Стефан Турчак, буквально, увірвався в його розмірений робочий ритм, а його пристрасність, невгамовна енергійність докорінно змінила творчу атмосферу в колективі. Як головний диригент, він поновив кілька вистав із класичного репертуару, зокрема опери «Отелло» Дж. Верді, «Тоску» Дж. Пуччіні, «Хованщину» М. Мусоргського, «Катерину Ізмайлову» Д. Шостаковича.

Та чи не найвищою вершиною творчої самореалізації С. Турчака стало сценічне втілення опери «Тарас Бульба» М. Лисенка. Це була його вистраждана постановка, над її здійсненням він працював не один рік, вважав її головною метою свого життя. З одержимістю домагався він включення вистави до гастрольної афіші за кордон. Ця опера вперше прозвучала на фестивалі у Вісбадені 1982 року як перлина української класичної музики. Він хотів, щоб елітна публіка Заходу відчула пафос вистави, її героїко-романтичний настрій, оцінила високий професіоналізм української музичної культури. Тріумфальний успіх опери на гастролях у Німеччині та Югославії свідчить про високу культуру українського мистецтва. Оцінюючи виступи колективу, Стефан Турчак підкреслював, що колектив театру показав на європейській сцені твір української класики, твір могутньої мистецької сили і романтичної героїки – «Тараса Бульбу» М. Лисенка. Він пишався тим, що в театрі є такі чудові голоси, які прикрасили б не одну оперну сцену світу, талановиті музиканти, художники, режисери, перспективна молода зміна, люди, які самовіддано люблять мистецтво і працюють для нього.

Творчість Стефана Турчака, диригента, постановника, оригінального інтерпретатора класичної і сучасної музики – це особлива сторінка в історії української культури. Він підніс національне виконавське мистецтво на новий рівень, представив світові його найкращі здобутки, розкрив його потенційні можливості, став зразком, еталоном сучасного митця, самовідданого служіння мистецтву.

Важливим кроком на шляху увічнення пам'яті видатного українського диригента, найяскравішого представника інтелектуально-романтичної диригентської школи ХХ століття Стефана Турчака стало започаткування в середині 1990-х років конкурсу диригентів, який зібрав професіоналів і шанувальників його мистецтва. Цей масштабний захід надав можливість узагальнити досвід диригентського виконання, набутий українськими митцями, які піднесли на європейський рівень українську оперну й виконавсько-симфонічну культуру. Два Національні конкурси диригентів імені Стефана Турчака відбулися в Києві: Перший – 15–24 грудня 1994 року, Другий – 20–28 лютого 1998 року. Їх результати і виконавський рівень переконали, що Україна має потужний мистецький потенціал, високу виконавську культуру. Завдяки цим конкурсам досить безболісно відбулася творча зміна поколінь симфонічних ди-

ригентів. Визнаних майстрів української диригентської школи – М. Колессу, Н. Рахліна, В. Дранишникова, В. Пірадова, В. Тольбу, С. Турчака, Я. Воцака, Ю. Карасика – заступила плеяда молодих виконавців, творчій манері яких притаманні яскрава емоційність, технічна довершеність, глибоке проникнення в художньо-образний стрій виконуваних партитур.

Це давало підстави порушити клопотання перед Міжнародною конфедерацією міжнародних конкурсів про заснування міжнародного конкурсу з відповідним статусом. Так, 2005 року в Україні було започатковано Міжнародний конкурс диригентів імені Стефана Турчака. Перший із них відбувся в Києві у листопаді 2006 року, Другий – у листопаді 2010 року, Третій – у листопаді 2017 року. Їх мета – виявити талановиту творчу молодь у сфері оперно-симфонічного диригування, сприяти вдосконаленню професійної майстерності, розширити міжнародні культурні зв'язки, розвинути творчі принципи і настанови видатного українського диригента ХХ століття Стефана Васильовича Турчака.

Серед лауреатів Першого Національного конкурсу диригентів імені Стефана Турчака були: Вікторія Жадько, Рашид Нігматулін, Віктор Плоскіна, Алла Кульбаба. Переможці Другого Національного конкурсу диригентів – Віктор Плоскіна, Наталія Пономарчук, Юрій Голота, Андрій Юркевич. У Першому Міжнародному конкурсі диригентів імені С. Турчака перемогли Євтич Мікіца (Сербія), Ольга Радчук (Україна), Денис Власенко (Росія), дипломант – Ріхардс Букс (Латвія); у Другому – Сергій Голубничий (Україна), Олексій Богорад (Росія), Катерина Осадча (Україна) і Бобомурод Худойкулов (Узбекистан), дипломант конкурсу – Лі Дзялі (Китай).

Третій міжнародний конкурс диригентів імені Стефана Турчака відбувся 26 листопада – 1 грудня 2017 року. Диплом і медаль дипломанта Конкурсу присуджені Михайлові Вандашовському (Україна); третю премію, диплом, бронзову медаль – Назару Якобенчуку (Україна); другу премію – Артуру Хойніку (Румунія) та Івану Чередниченку (Україна); перше місце – Гаддіелу Домбраунеру (Франція-Ізраїль). На завершення відбувся концерт Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України під орудою переможців Третього міжнародного конкурсу диригентів імені Стефана Турчака. У концерті прозвучали твори Є. Станковича, Б. Лятошинського, І. Стравінського, Л. ван Бетховена і Й. Брамса.

Багатогранна творчість Стефана Турчака неоціненна в духовній скарбниці українського народжу. Він творив для народу і залишився в його пам'яті як великий Митець, Артист і Громадянин!

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Олійник Б. І. Гордість української культури // Рожок В. І. Сонячний маестро : монографія. Київ : Автограф, 2006. С. 3.
2. Рожок В. І. Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака : навч. посіб. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. 328 с.
3. Рожок В. І. Конкурси диригентів імені Стефана Турчака. Ніжин : Лисенко М. М., 2016. 128 с.
4. Рожок В. І. Сонячний маестро : монографія. Київ : Автограф, 2006. 246 с., іл. 40 с.
5. Рожок В. І. Стефан Турчак / передне сл. Б. Олійника. Київ : Либідь, 2013. 248 с., іл.
6. Рожок В. І. Стефан Турчак. Диригент. Митець. Громадянин. Харків, 1994. 203 с.
7. Станкович Є. Ф. Слово про друга // Рожок В. І. Сонячний маестро : монографія. Київ : Автограф, 2006. С. 179.

REFERENCES

1. Oliinyk, B. I. (2006). *The pride of Ukrainian culture [Hordist ukrainskoi kultury]*. Kyiv: Avtohrاف, 246 p.
2. Rozhok, V. I. (2013). *History of Ukrainian conductor's performance: the work of Stephen Turchak [Istoriya ukrayins'koho dyryhent-s'koho vykonavstva: tvorchist' Stefana Turchaka]*, navch. posib. Kyiv: NMAU im. P. I. Chaykovs'koho, 328 p.
3. Rozhok, V. I. (2016). *Stefan Turchak Competitions of Conductors [Konkursy dyrygentiv imeni Stefana Turchaka]*. Nizhyn: Lysenko M. M., 128 p.
4. Rozhok, V. I. (2013). *Stefan Turchak [Stefan Turchak]*. Kyiv: Lybid', 248 p.
5. Rozhok, V. I. (2006). *Sunny maestro [Sonyachnyy maestro]*. Kyiv: Avtohrاف, 246 p.
6. Rozhok, V. I. (1994). *Stefan Turchak. Conductor. Artist. Citizen [Stefan Turchak. Dyryhent. Mytets'. Hromadyanyn]*. Kharkiv, 203 p.
7. Stankovych Ye. F. (2006). A word about a friend [Slovo pro druha] Rozhok, V. I. *Sunny maestro [Sonyachnyy maestro]*. Kyiv: Avtohrاف, p. 179.

ROZHOK V. I.

Rozhok Volodymyr Ivanovych – Doctor of Arts, Professor, People's Artist of Ukraine, Academician of the National Academy of Arts of Ukraine, Rector at the Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine.

GENIAL UKRAINIAN MAESTRO

The author has characterized the life and creative path of the outstanding Ukrainian conductor Stefan Turchak. The uniqueness of his creative personality is reflected on the example of his peculiar conductor's work with creative ensembles in Ukraine and abroad. The research also determines his role in the performance and popularization of Ukrainian music, in particular the works of contemporary Ukrainian composers. Due to the unique interpretation of works of world and national classics S. Turchak brought the national performing arts to a new level, presented to the world artistic milieu its best examples, revealed its potential, becoming a model, a standard of contemporary artist, selfless art service. He has achieved international recognition becoming an example for many young performers. He promoted the integration of the Ukrainian national performing school into the world cultural process. In order to commemorate the memory of Stefan Turchak in the mid-1990^s, a conductor competition was launched, which made it possible to summarize the experience of conductor performance acquired by Ukrainian artists. Two National Stefan Turchak Conductors Competitions took place in Kiev (First – December 15-24, 1994, Second – February 20–28, 1998), their results and the level of performance gave rise this event to the international status. Since 2005, the Stefan Turchak International Contests of Conductors have been held in Ukraine. The first of them was held in Kyiv in 2006, the second in 2010, the third in 2017. Their goal is to identify talented creative young people in the field of opera and symphonic conducting, to promote the improvement of professional skills, to expand international cultural ties. These competitions have opened the way to success and international recognition for many young performers, contributed to the integration of Ukrainian achievements in the field of conducting art into the world cultural space.

Keywords: creativity of Stefan Turchak, conductor performance, Ukrainian conducting school, International Conductor Competition.